

Л. Я. Слобода, канд. екон. наук, докторант
Університету банківської справи Національного банку України, м. Київ

БАНКІВСЬКИЙ КАПІТАЛ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в посткризовий період передбачає подолання структурних диспропорцій її розвитку, зокрема у сфері взаємодії банківського та реального секторів економіки. Загострення міжнародної конкуренції зумовлює використання не тільки власного потенціалу, але і його нарощування за рахунок якісної зміни спеціалізації України в міжнародному просторі, підвищення частки інноваційної продукції з високою доданою вартістю в експорті та високотехнологічних послуг. Зважаючи на це, потрібні системні перетворення, спрямовані на координацію макроекономічної політики та інноваційно-технологічного розвитку, розробку стратегії інтеграції у сфері інвестиційного та фінансового забезпечення інновацій в Україні.

Важливу роль у фінансово-інвестиційному забезпеченні розвитку національної економіки відіграє банківський капітал. Ця роль значною мірою пов'язана із переосмисленням наслідків фінансової кризи в напрямі організації соціально-економічного піднесення країни на засадах сталого розвитку. Банківський капітал як сукупність власних, залучених і позичених коштів у формі грошей, які використовуються банками для створення матеріальних, нематеріальних та фінансових активів з метою забезпечення прибутковості діяльності та нарощення ринкової вартості банківського бізнесу з урахуванням системних та індивідуальних фінансових ризиків, є ключовим фактором соціально-економічного розвитку країни через механізми кредитування, реалізації інвестиційних програм, фінансування інноваційних проектів. Процеси формування, розподілу та використання банківського капіталу визначають розподіл фінансових ресурсів, а також ризиків фінансових посередників і суб'єктів господарювання.

Оцінка особливостей управління банківським капіталом для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки показала:

- диспропорційність формування ресурсної бази банків за рахунок зовнішніх фінансових ресурсів та порушення взаємозв'язку між динамікою ресурсної бази банків, грошовою масою та ВВП;
- нарощення обсягів банківського капіталу на основі формування зовнішнього боргу національної економіки, а не на внутрішньому потенціалі її розвитку;
- недостатній обсяг довгострокових ресурсів для фінансування інвестиційних потреб економіки;
- низький рівень диверсифікації джерел формування банківського капіталу, зокрема переважання в їхній структурі методів втрати корпоративного контролю за банками на користь іноземних інвесторів;

- високий рівень системних та індивідуальних ризиків у діяльності банків як посередників на фінансовому ринку;
- істотний вплив лобіювання політичних інтересів при формуванні капіталу банків (здійсненні рекапіталізації проблемних банків за рахунок бюджетних коштів);
- низький рівень реальної капіталізації банківської системи, переважання в її структурі фіктивних складових;
- переважання короткострокових та спекулятивних кредитних програм банків над інноваційними проектами;
- значною мірою використання тіньового капіталу у діяльності банків та застосування удосконалених схем легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом через механізми функціонування банківського капіталу.

Подолання зазначених тенденцій через розвиток теорії та практики управління банківським капіталом в економіці країни з урахуванням національних інтересів сприятиме економічній безпеці та забезпеченню конкурентоспроможності економіки України в глобальному просторі.